

ว่าด้วยเรื่อง “ครอบครัว”

“ครอบครัว”.... ที่เพิ่งตั้งแต่แรกเกิดถึงเชิงตะกอนของมนุษย์

คือ ประเด็นสำคัญที่คนพิจารณาอยากให้ปรากฏในร่างรัฐธรรมนูญใหม่....

ความรัก เป็นแรงดึงดูดให้มนุษย์เข้ามาอยู่รวมกันภายใต้หน่วยทางสังคมที่เรียกว่า **“ครอบครัว”**

ในขณะที่ ความเข้าใจกัน ระหว่างสมาชิกในครอบครัว จะเป็นพลังยึดเหนี่ยวให้ไม่ทอดทิ้งกัน

แต่จะเป็น **ครอบครัวที่ร่มเย็นเป็นสุขได้** ก็ต่อเมื่อครอบครัวนั้นสามารถรักษาภาวะ **การมีความสุขและความพึงใจในชีวิต การมีโอกาสเติบโต ก้าวหน้า และการมีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย ของสมาชิกทุกคน** ในครอบครัวไว้ได้ ดังนั้นจึงมีคำถามว่าถ้าจะรักษาภาวะครอบครัวให้อยู่ในสมดุลเช่นนั้นได้ตลอดเวลา **“วิถีครอบครัว”** จะต้องเป็นอย่างไร ความรักความเข้าใจกันของสมาชิกอาจเป็นพื้นฐานที่สำคัญ แต่ก็คงต้องมีปัจจัยที่เข้ามาเสริมศักยภาพให้ครอบครัวเป็นครอบครัวที่เข้มแข็งไม่ว่าจะสะดุดหกล้ม ตกหลุมตกร่องไปบ้าง ก็สามารถก้าวขึ้นมายืนหยัดต่อไปได้อย่างรวดเร็ว

ในมุมมองคนทำงานเรื่องความพิการนั้น เห็นว่าการที่สมาชิกในครอบครัวคนใดคนหนึ่ง เกิดมีความพิการขึ้น ไม่ว่าจะเกิดกับสมาชิกคนใด และจะพิการรูปแบบใดก็ตาม มักก่อให้เกิดการเสียดุลของครอบครัวเป็นสุขไปได้ อาจเรียกได้ว่าเป็นความเสี่ยงอย่างหนึ่งของครอบครัว เช่น บางครอบครัวอาจคลอดลูกมาเป็นเด็กหูหนวก หรือตาบอด หรือมีร่างกายที่แตกต่างจากที่เราเรียกว่า **“ปกติ”** ตลอดจนอาจมีความสามารถในการเรียนรู้ที่บกพร่อง ในขณะที่บางครอบครัวก็อาจมีผู้สูงอายุที่เกิดมีความพิการขึ้นภายหลัง ทั้งที่เกิดจากความเสื่อมสภาพของร่างกาย หรือการเจ็บป่วยก็ได้

นอกจากนั้นยังมีกรณีที่ผู้นำครอบครัว เช่น ผู้เป็นพ่อหรือแม่อาจประสบอุบัติเหตุ หรือได้รับบาดเจ็บจนพิการไปก็มี เหล่านี้ล้วนเป็นสภาวะที่ครอบครัวต้องการความเข้มแข็ง มีสติที่จะรับมือและเรียนรู้ เพื่อจัดการครอบครัวให้กลับสู่สมดุลให้ได้

แต่หากเราไม่เคยมีข้อมูลความรู้ใดๆ เลยเกี่ยวกับ **“ความพิการ”** ที่ต้องเผชิญ หรือไม่มีทุนสำรองของครอบครัวไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เพื่อนฝูง และแม้แต่ข้าวของเงินทอง ก็อาจทำให้ช่วงเวลาของการปรับตัวเนิ่นนาน หรือบางครอบครัวก็อาจเป็นอันต้องล่มสลายไป ดังนั้นจึงเรียกร้องสังคมให้ร่วมกันสร้างกลไกที่จะช่วยการปรับตัวให้กับครอบครัวที่ต้องเผชิญสถานการณ์เหล่านี้บ้าง อันว่ากลไกดังกล่าวควรเป็นไปทั้งในลักษณะกลไกร่วมเพื่อช่วยผู้วิกฤตครอบครัว ที่อาจเกิดจากปัญหาสาเหตุต่างๆ กันไป และกลไกที่จำเพาะเพื่อตอบสนองกับปัญหาที่แตกต่าง เช่น วิกฤตจากการเจ็บป่วย จากความพิการ จากความยากจน จากความแตกแยก หรือความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น

ในอีกมุมหนึ่ง คนพิการที่เรียนรู้และเข้าใจชีวิตเป็นอย่างดีแล้ว อาจเป็นผู้สร้างครอบครัวใหม่ของตนเองขึ้น ในสภาวะที่พวกเขาจะดูแลกันและกัน รวมทั้งดูแล

...ความรักความเข้าใจกันของสมาชิกอาจเป็นพื้นฐานที่สำคัญ แต่ก็คงต้องมีปัจจัยที่เข้ามาเสริมศักยภาพ ให้ครอบครัวเป็นครอบครัวที่เข้มแข็ง ไม่ว่าจะสะอึกสะอื้น ตกหลุมตกร่องไปบ้าง ก็สามารถก้าวขึ้นมายืนหยัดต่อไปได้อย่างรวดเร็ว...

.....ในโลกที่กว้างใหญ่ มีอะไรมากมายที่ฉันยังไม่รู้และไม่เคยเห็น ใจน้อยๆแต่ละดวงต่างเต็มไปด้วยความกระหายใคร่รู้ที่เปล่งประกายส่งผ่านออกมาที่ดวงตาทั้งสอง แต่มีบางคนมันติดขัดที่ร่างกาย..... ภายที่ไม่ยินยอมพร้อมกับใจ เมื่อตั้งใจจะก้าวเดินออกไป ข้าทั้งสองมันก็กลับต่อต้านแข็งเกร็ง หรือบางทีมันก็เกียจคร้านหยุดนิ่งไปเสียอย่างนั้น สำหรับบางคนข้าขอของเขากลับมาให้นานแล้ว เขาต้องทำของเทียมมาต่อใช้เอง ก็ลำบากเหมือนกัน ไม่คล่องแคล่วอย่างใจ... ถ้าลูกหลานท่านต้องเผชิญสถานการณ์เช่นนี้ ท่านและครอบครัวของท่านจะเกื้อหนุนกันได้อย่างไร??

สมาชิกใหม่ที่เกิดขึ้นละ มีกลไกสนับสนุนหรือตัวช่วยทางสังคมอะไรบ้างหรือยัง

“เมษายน” เดือนที่คนนึกถึงความร้อนของเปลวแดด นึกถึงสีเหลืองของดอกคูณ หรือสีแสดของหางนกยูง ละอองไอน้ำที่สาตรดกันในวันสงกรานต์ การเข้าวัดทำบุญ ก่อพระเจดีย์ทราย สรงน้ำพระ ตลอดจนพิธีบั้งสุกุลไปถึงบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว ในมิติของครอบครัวแล้ว เดือนนี้ก็เป็นเหมือนช่วงเวลาของการ “รวมญาติ” ประจำปีของครอบครัวไทย ลูกหลานที่ไปรำเรียนหรือทำงานไกลบ้าน ก็จะพากันมุ่งหน้ากลับบ้าน มารวมตัวมาทำกินด้วยกันอย่างที่เคย มารดน้ำดำหัวญาติผู้ใหญ่ และนี่เป็นเสมือนพิธีกรรมที่เสริมสายใยแห่งครอบครัว ให้กระชับมั่นคง พร้อมทั้งจะให้สาวกลับมาฟังฟังได้ ในยามใดก็ตามที่เราต้องการ ดังนั้น “เมษายน” จึงเป็นเดือนสัญลักษณ์ของ “ครอบครัว” ด้วย

สมาชิกครอบครัว ผู้สังคมร่วมเย็นเป็นสุข จึงเกิดขึ้นในวันที่ ๕-๖ เมษายน ๒๕๕๐ นี้ด้วยเช่นกัน ในการนี้ แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย (สสพ.) ได้มีการเตรียมการเข้าร่วมเวทีสมัชชานี้ ด้วยการจัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระดมความคิดเห็นจากครอบครัวที่มีสมาชิกพิการ ในพื้นที่ย่อย ๓ แห่ง คือ นครพนม เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๐ ที่นครศรีธรรมราช

เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๐ และที่กรุงเทพฯ-ปริมณฑล เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๐ หลังจากนั้นแผนงานสสพ. ได้ประชุมประมวลผลเพื่อให้ได้สรุปประเด็นที่เครือข่ายครวัที่มีสมาชิกพิการ จะขับเคลื่อนร่วมกันในระยะยาว และเพื่อนำเสนอในเวทีสมัชชาครอบครัวปีนี้ อันจะเป็นการเชื่อมโยงการขับเคลื่อนประเด็นครอบครัวร่วมกับภาคีอื่นๆต่อไปด้วย และในที่สุดได้จัดกลุ่มประเด็นย่อยทั้งหมดเข้าเป็น ๔ ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑. สุขภาวะและความปลอดภัยทางสังคม-โดยการสนับสนุนการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตคนพิการและครอบครัว (ระยะยาว)

ประเด็นที่ ๒. กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมและครอบครัว - โดยการสนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อให้ครอบครัวจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

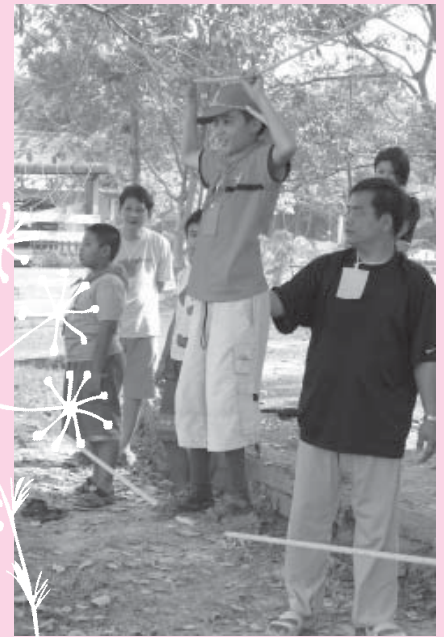
ประเด็นที่ ๓. การสร้างพื้นที่ทางสังคมและอัตลักษณ์ครอบครัว-โดยการสนับสนุนกระบวนการสร้างพื้นที่ และกระบวนการสร้างพลังชีวิตด้วยตนเอง (ระยะกลาง)

ประเด็นที่ ๔. ความมั่นคงทางอาชีพและเศรษฐกิจครอบครัว-ระบบสนับสนุนและส่งเสริมอาชีพครอบครัวคนพิการ (ระยะกลาง)

.....หนูน้อยคนนี้ยังมีโอกาสเรียนรู้โลกกว้าง...แม้เขาจะขยับได้แค่ศีรษะ พูดไม่ได้แต่ฟังได้ยิน สื่อสารกันด้วยรอยยิ้มทั้งที่ปากและดวงตา แต่ทุกเย็นหลังกลับจากนา พ่อก็จะพาลูกๆขึ้นนั่งรถอีแต่น ขับชมธรรมชาติไปตามคันนา เสียงพี่ๆน้องๆ บางวันก็มีเด็กข้างบ้านมาร่วมวงด้วย พุดคุยหยอกล้อกันสนุกสนาน...

.....อีกคนหนึ่งมีโอกาสเปลี่ยนเส้นทางชีวิตระหว่างบ้านกับโรงพยาบาล เป็นชีวิตปกติในครอบครัว ในชุมชน ได้เล่นพร้อมๆกับการฝึกหัดร่างกายให้เคลื่อนไหวได้ บางครั้งแม่ก็เป็นคนทำให้ บางครั้งก็น้ำหรือป้าแม่ของพ่อก็ทำหน้าที่เขาโกรธหรืออ่อนแอ พวกเขาไม่ต้องถูกแยกป้อนข้าว แต่ได้มีโอกาสร่วมวงกับคนอื่น.....

.....กรณีเหล่านี้ เกิดขึ้นได้อย่างไร? ...และจะดำรงคงไว้ได้ด้วยปัจจัยอะไรบ้าง???
...รัฐจะเข้ามาหนุนเสริมอย่างไรดี??...

ประเด็นที่ ๔. การสนับสนุนและส่งเสริมสวัสดิการครอบครัว-เครือข่ายครอบครัวจัดระบบสวัสดิการได้ด้วยตนเอง/ ระบบฐานข้อมูลและชุดความรู้จากประสบการณ์ครอบครัว /ระบบอาสาสมัครครอบครัว/องค์กรชุมชนท้องถิ่นหนุนเสริมระบบสวัสดิการครอบครัว/กลไกสนับสนุนการพัฒนาสถาบันครอบครัวอย่างยั่งยืน

ประเด็นที่ ๕. ความเข้มแข็ง ความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว ชุมชน-เครือข่ายครอบครัวทุกระดับและการเชื่อมโยงภาคีหนุนเสริม กระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนารูปแบบทางเลือก เพื่อการมีชีวิตอิสระแต่คงไว้ซึ่งสายใยครอบครัว

ประเด็นที่ ๖. การป้องกันการละเมิดและส่งเสริมหน้าที่ครอบครัว-ได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิจากสถาบันครอบครัว/ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพ/การช่วยเหลืออย่างทันที่วงที่ในกรณีเร่งด่วน/กฎหมายคุ้มครองสิทธิและให้ครอบครัวทำนิติกรรมแทนคนพิการได้

ประเด็นที่ ๗. การสร้างค่านิยม คุณธรรมในสังคมและจิตสำนึกสาธารณะ-ส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกในระดับครอบครัว

ในจำนวน ๘ ประเด็นนี้ จะเห็นว่าประเด็นที่ ๑, ๔, ๖ ดูจะเป็นประเด็นที่ต้องการสาระและการจัดการที่มีความจำเพาะกับครอบครัวคนพิการค่อนข้างมาก ส่วนประเด็นที่ ๗ นั้นเป็นประเด็นที่ค่อนข้างกว้างและต้องการแนวร่วมในการขับเคลื่อนที่เป็นสาธารณะ ในขณะที่ประเด็นที่ ๒, ๓, ๕, ๘ เป็นประเด็นกลางๆ ที่มีความจำเป็นในการสร้างฐานรากที่เข้มแข็งให้กับครอบครัวและเครือข่ายครอบครัว อันเป็นประโยชน์กับทุกครอบครัว ดังนั้นสี่ประเด็นท้ายนี้ จึงถูกเลือกเพื่อนำเสนอแลกเปลี่ยนกับเครือข่ายครอบครัวอื่นๆ ในเวทีสมัชชาครอบครัว สู่สังคัมร่่มเย็นเป็นสุข ปี ๒๕๕๐

นอกจากนั้น จากเวทีย่อยทั้งสาม มีการนำเสนอรูปธรรมที่ใกล้ตัวของครอบครัวคนพิการ สามารถขับเคลื่อนดำเนินการได้ทันที และแผนงานสสพ.ก็พร้อมที่จะให้การสนับสนุน และจัดเวทีร่วมแลกเปลี่ยนกัน

“...น้อย ก็ ห นึ่ง”

....และโอกาสเช่นนี้ละ....ในวันเด็กที่เด็กทุกคนเห็นว่าเป็นโอกาสที่จะได้เปิดประตูบ้านออกไปดูโลกกว้าง พวกเขาไม่ต้องนั่งนอนรอให้ใครมาเลี้ยงป้อนข้าวกลางวัน แล้วเล่นดนตรีที่เขาอยากเล่นให้ดู แต่พวกเขาได้ไปดูไปร่วมงานกิจกรรมเช่นเดียวกับเด็กอื่น แม้จะต้องเผชิญกับความยากลำบากในการเดินทาง แต่พ่อแม่พี่น้องเขาก็ยินดีและสนุกไปด้วยกัน พวกเขาวิ่งกลุ่มกันไปกับอีกหลายครอบครัว บางที่ที่เขาไปอาจต้องตอบคำถามผู้พบเห็นหรือเจ้าหน้าที่บางคน ที่สงสัยว่าเป็นอย่างไร แล้วจะออกมาจากบ้านให้ยุ่งยากลำบากทำไม แต่เวลาใจมันเบิกบานมีพลังพวกเขา

เขาก็พร้อมจะตอบให้คนแล้วคนเล่าได้.....คุณูปการของการออกไปของพวกเขาก็เกิดขึ้นอันหนึ่งคือบอกให้โลกรู้ว่าสังคมเรามีมนุษย์ที่หลากหลายนะ หากเราจะอยู่อย่างมีความสุขร่วมกันเราควรจัดการสังคมนี้อย่างไร? ทั้งทางด้านกายภาพและกติกาทหรือแบบแผนการอยู่ร่วมกัน.

.....โลกอีกใบที่เงียบ อยู่ติดกันแบบไม่มีฝักกั้นกับโลกที่อีกทีก็ พวกเขาที่อยู่ในโลกเจียบนั้นเกิดมาไม่เคยรับฟังคำบอกเล่าใด ได้แต่มองเห็น ไม่รู้ว่าปากที่ขยับและมือไม้ที่เคลื่อนไหวนั้นเป็นสัญลักษณ์ของความหมายอะไร เมื่อเล็กๆใครๆก็กลัวการทำอะไรที่แปลกๆ หรือการอาละวาดของพวกเขา หรือไม่เช่นนั้นก็กลัวการที่เขาแยกตัวออกไป พอโตขึ้นพ่อแม่ก็ว่าพวกเขาเป็นเด็กชอบเที่ยว เห็นเพื่อนดีกว่าพ่อแม่ ไม่ค่อยอยู่บ้าน ...ก็จะทำอะไรได้เล่า ในบ้านนั้นขณะที่ทุกคนพูดคุยกันสนุกสนาน หัวเราะมีความสุข เขาก็เหมือนอยู่อีกด้านของกระจกกันห้องแม่แต่วิทยุหรือโทรทัศน์ที่เป็นเครื่องรับสื่อจากนอกร้านก็ยังไม่มีความอธิบายสัญลักษณ์ภาพที่เขาเห็นเลย..... นี่ใช่ครอบครัวของฉันหรือเปล่า??ฉันจะหาครอบครัวของฉันได้ที่ไหน??

.....ยังมีคำถามอีกว่า “โลกเจียบ” กับ “โลกมีด” นั้นโลกใบไหนน่ากลัวกว่ากัน? นี่อาจไม่ใช่คำถามที่ต้องการคำตอบ แต่อาจกระตุ้นเตือนให้นึกถึง ความยากลำบากหากเราต้องเผชิญกับการปรับตัวกับโลกอย่างนั้นเพียงลำพัง อะไรคือตัวช่วยอัตโนมัติของเรา ? ครอบครัวหรือคือตัวช่วยนั้น ? ความพร้อมที่จะเป็นตัวช่วยคืออย่างไร ? ..ล้วนเป็นคำถามที่ต้องการคำตอบมากกว่า....

อย่างต่อเนื่อง เป็นเครือข่ายครอบครัวคนพิการ ที่จะเข้าร่วมสมัชชาครอบครัวใหญ่ทุกปีต่อไปข้างหน้า ได้แก่

- การพัฒนาให้มีศูนย์นัดพบครอบครัวคนพิการ (ในชุมชน) เพื่อพบปะพูดคุยกัน ทารักกัน ปรับทุกข์ ให้กำลังใจ แลกเปลี่ยนข้อมูล
- การร่วมกันจัดการเรียนรู้ให้ลูกที่บ้าน หรือในชุมชน
- การร่วมกันจัดการหาอาชีพมาทำที่บ้าน เพื่อดูแลลูกหรือสมาชิกพิการได้ หรือบางทีคนพิการเขาก็ช่วยเหลืองานเราได้ด้วย ทำให้มีรายได้
- การพัฒนาให้มีชมรมหรือสมาคมคนพิการ/ครอบครัวในพื้นที่เพื่อดำเนินงานศูนย์การดำรงชีวิตอิสระ

● การประสานให้มีเงินช่วยเหลือจากรัฐในรูปแบบเบี้ยยังชีพ เงินสงเคราะห์ครอบครัวเบื้องต้น

● การประสานให้การเดินทางของคนพิการและครอบครัว ได้รับลดหย่อนหรือยกเว้นไม่ต้องเสียค่าบริการ

ทั้งหมดนี้เป็นสถานการณ์ “ครอบครัว” ที่อยากเชิญชวนให้องค์กรภาคีเครือข่ายด้านคนพิการและครอบครัว ได้ติดตามและเข้าร่วม ช่วยกันสร้างความเปลี่ยนแปลงต่อไปในระยะยาว คำถามต่างๆ จะมีคำตอบที่ตรงใจตรงความต้องการ ก็เมื่อเรามีส่วนร่วมในการหาคำตอบ ❤️

หน้าต่าง...ภาคี
มูลนิธิ เซ่งเพ็ด

การขยายพื้นที่ทางสังคม... ให้กับคนพิการรุนแรง จ.นนทบุรี

เมื่อวันที่ ๑๒-๑๓ มีนาคม ๒๕๕๐ ณ ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค บางนา ฉันได้มีโอกาสไปร่วมงาน นวัตกรรมสร้างหลักประกันสุขภาพสำหรับคนพิการ ซึ่งสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) จัดขึ้น ในงานมีกิจกรรมที่น่าสนใจมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการบรรยาย

“การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามแนวสุขภาพพอเพียง” “คนพิการ...พลังที่สังคมควรเกื้อหนุน” ประสพการณ์ชีวิต “คนพิการกับการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี” การประกวดนวัตกรรมสร้างหลักประกันสุขภาพสำหรับคนพิการ นอกจากนี้ ยังมีนิทรรศการเพื่อการฟื้นฟูคนพิการแบบครบวงจร จากหลายองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน

และหนึ่งในกิจกรรมที่ว่ามา แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย (สสพ.) ได้มีโอกาสไปร่วมเผยแพร่หนังสือชุดประสบการณ์ชีวิตคนพิการ ที่ผลิตขึ้นมาในหลากหลายมิติ ทั้งเรื่องของคนตาบอด คนหูหนวก คนพิการทางกาย และครอบครัวที่มีลูกพิการ โดยผ่านปลายปากกาของนักเขียนสารคดี ซึ่งทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจให้กับการผลิตหนังสือชุดประสบการณ์ดังกล่าว เพื่อร่วมสร้างความรับรู้ ความเข้าใจของสังคม ที่มีต่อคนพิการ....

ขณะที่ฉันกำลังเพลิดเพลินกับการพูดคุย ให้ข้อมูลกับผู้สนใจในกิจกรรมที่แผนงานฯ นำมาเสนอนอยู่นั้น มีน้องผู้หญิงคนหนึ่ง นั่งอยู่บนรถวีลแชร์ ใส่เสื้อสีน้ำเงิน ปั่นรถเข้ามาหาฉันด้วยสีหน้ายิ้มแย้ม ดูแล้วมีความสุขกับการที่ได้มาร่วมงานในครั้งนี้ฉันได้ทักทายและถามที่มาที่ไป

ก็ได้ทราบว่า น้องเขาชื่อ “ทราย” เป็นหนึ่งในคณะทำงานการดำรงชีวิตอิสระ จ.ปทุมธานี ซึ่งเป็นจังหวัดใหม่ที่ได้รับแนวคิดในการขยายพื้นที่จาก ศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการไทย จ.นนทบุรี โดยมีเป้าหมายการทำงาน ก็เพื่อให้คนพิการมีอิสระที่จะดำรงชีวิตของตน โดยอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเท่าเทียม และน้องทรายยังบอกกับฉันว่า ดีใจที่มีวันนี้ ได้รู้ว่าชีวิตมีคุณค่า มีความสุขที่มีเพื่อนใหม่ และพร้อมที่จะช่วยเหลือเพื่อนพิการทุกคนหากมีโอกาส

เมื่อกลับมาที่สำนักงาน ฉันเลยยกโทรศัพท์เพื่อต่อสายไปที่คุณธีรยุทธ สุคนธวิท (คุณเกต) ซึ่งทำงานเป็นประธานสภาศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการประเทศไทย และแถมอีกตำแหน่งหนึ่ง เป็นนายกสมาคมคนพิการจังหวัดนนทบุรี ไม่นับอีกหลายตำแหน่งทางสังคมที่มุ่งสานเจตนารมณ์ในการทำงานเพื่อคนพิการ โดยขอนัดเวลาเข้าไปพูดคุยถึงแนวคิดของการขยายพื้นที่การทำงาน รูปแบบและวิธีการต่างๆ ของการดำรงชีวิตอิสระ...ของ...คนพิการ ซึ่งคุณเกตบอกว่า “เต็มใจ และยินดีครับ”

และนี่คือส่วนหนึ่งจากวงเสวนาที่มีกาแพร่หลายตีพิมพ์แล้วในฉบับนี้ที่ฉันเก็บมาฝากคุณๆ :

“...น้อย ก็ หนึ่ง”

■ ที่มา : ศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ (Independent Living of People with Disabilities) เป็นปรัชญาที่เกิดขึ้นภายใต้ฐานคิดเรื่องสิทธิ เสรีภาพ การมีอิสระที่จะเป็นผู้กำหนดวิถีการดำเนินชีวิตของตนเองได้ ซึ่งมีกลุ่มคนพิการระดับรุนแรงทางร่างกายในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เริ่มพัฒนาแนวคิดนี้ในราวช่วงต้นทศวรรษ ๑๙๗๐ และค่อยๆประยุกต์แนวคิดให้เป็นการปฏิบัติ ในรูปแบบการจัดบริการให้แก่คนพิการด้วยกัน โดยเรียกหน่วยบริการนี้ว่า “ศูนย์การดำรงชีวิตอิสระ”

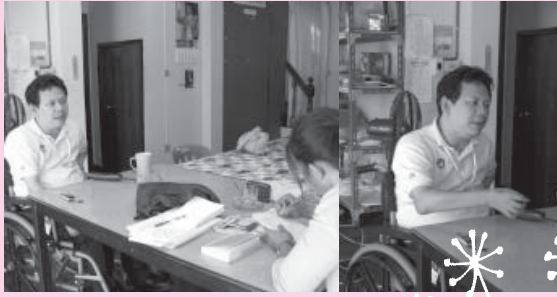
บริการการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการมีกิจกรรมสำคัญพื้นฐาน ๔ ประการคือ บริการข้อมูลข่าวสาร การฝึกทักษะการดำรงชีวิตอิสระ การให้คำปรึกษาด้านเพื่อน และการพิทักษ์สิทธิ์

สำหรับโครงการฝึกทักษะเพื่อการดำรงชีวิตอิสระของ จ.นนทบุรี เป็นโครงการต่อเนื่อง โดยขยายผลจากการทำงานโครงการนำร่อง ๓ ปี “การส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชน : การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ” ซึ่งดำเนินงานเป็นเครือข่ายองค์กร โดยมีองค์กรหลักคือ โรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่ พัทยา (จ.ชลบุรี) สมาคมคนพิการนนทบุรี สมาคมคนพิการนครปฐม ต่อมาทั้ง ๓ องค์กรได้ก่อตั้งศูนย์การดำรงชีวิตอิสระประจำจังหวัดขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐและองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (JICA) สำหรับเหตุผลสำคัญที่ทำให้ตัดสินใจขยายผลงานนี้ก็คือ **ผลลัพธ์ที่เกิดกับคนพิการที่ได้เข้าร่วมโครงการเป็นไปในทางบวก คนพิการระดับรุนแรงที่เข้าร่วมโครงการ เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติในการมองชีวิตตน และพฤติกรรมการดำรงชีวิตไปในทางที่ก่อให้เกิดความสุขและความพึงพอใจต่อชีวิตมากขึ้น เขามองเห็นคุณค่าของตนเอง มีความหวัง มีเป้าหมายของชีวิต มีความสุขและกำลังใจในการดำเนินชีวิต ครอบครัวรู้สึกสบายใจและคลายความกังวล มีความเข้าใจการใช้ชีวิตร่วมกันกับสมาชิกในครอบครัวอย่างมีความสุขร่วมกัน**

■ การเห็นคุณค่าและความสำคัญของการขยายพื้นที่ จาก ๓ พื้นที่เดิม คุณเกิดบอกว่า แนวความคิดในการขยายพื้นที่ของผู้นำใน ๓ พื้นที่เดิม คงจะไม่แตกต่างกันมากนัก แต่วิธีการอาจจะแตกต่างกันไป

ในความคิดส่วนตัว คิดว่าแนวคิดการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการจากประเทศญี่ปุ่น (JICA) เป็นแนวคิดที่ดี สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับคนพิการที่ผ่านการเข้าร่วมกระบวนการได้จริง และสามารถปรับใช้กับสภาพแวดล้อมในสังคมไทยได้ จากการทำงานที่ผ่านมาคิดว่าประสบความสำเร็จ เกิดผลผลิตและมีแนวร่วมในการทำงานมากขึ้น ทั้งในส่วนของคนพิการ ครอบครัวคนพิการ ชุมชน หรือแม้แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี จึงมีแนวคิดที่จะขยายพื้นที่ไปยังจังหวัดปทุมธานี เพื่อร่วมสร้างและขยายแนวคิดการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ อีกทั้งจังหวัดปทุมธานี มีแกนนำที่เข้มแข็ง มุ่งมั่นในการทำงานและมีความเข้าใจในแนวคิด IL อย่างแท้จริง การเดินทางเพื่อขยายพื้นที่ให้กับคนพิการรุนแรง ได้มีที่ยืน และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้ขยายวงกว้างมากขึ้น เป็นหน้าที่สำคัญของเราค่ะ

■ วิธีการทำงานของศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ เน้นการทำงานในเชิงพื้นที่ ให้คนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน และที่สำคัญต้องทำให้เกิดความรับรู้ ความเข้าใจ ในวิธีการของการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ โดยการสร้างศูนย์ประสานงานในพื้นที่ มีคนในชุมชนเป็นแกนหลักในการร่วมคิดร่วมทำ แล้วใช้ชุมชนเป็นฐาน ทำงานเริ่มจากเล็กๆ แต่ให้ความต่อเนื่อง ซึ่งเราเชื่อว่าจะเกิดความเข้มแข็งในที่สุด ผลลัพธ์ที่เราคาดหวัง คือ มีคนพิการรุนแรงที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมเป็นแกนนำในพื้นที่ หน่วยงานของภาครัฐทั้งส่วนท้องถิ่นและส่วนกลางให้ความสำคัญ มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในพื้นที่ (ที่สำคัญคือมุ่งเน้นการทำงานเป็นเครือข่ายโดยต้องอาศัย ๓ ประสานที่สำคัญ คือ ๑. ศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ ๒. คนในพื้นที่ และ

๓. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (เช่น อบต. อบจ. สถานีอนามัย หรือเทศบาล)

■ ความต้องการที่จะให้ภาครัฐช่วยจัดบริการ

ปัจจุบันภาครัฐมีบทบาท ต่อการจัดสวัสดิการให้กับคนพิการมากขึ้น ทั้งด้านบริการทางการศึกษา สุขภาพ อาชีพ และสังคม ที่สำคัญเราควรก้าวออกจาก ยุคการสงเคราะห์คนพิการแล้ว ควรใช้คำว่า “สวัสดิการ” แทนการ “สงเคราะห์” เพราะการสงเคราะห์นำไปสู่ ความเข้าใจว่า การให้ตามความสมัครใจและตามความพร้อมของ “ผู้ให้” ซึ่งอาจไม่เพียงพอ ไม่สอดคล้อง จนไม่ส่งผลที่นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดี และการพึ่งพาตนเองได้ของคนพิการ สำหรับเรื่องการจัดบริการต่างๆ ให้กับคนพิการ โดยภาครัฐนั้น อยากให้รัฐเปิดโอกาสให้ผู้แทนคนพิการได้ออกสิทธิ ออกเสียง แสดงความคิดเห็น ด้วยทุกครั้ง ก่อนที่จะออกมาเป็นมาตรการ เพราะปัญหาและความต้องการของคนพิการ ตัวคนพิการเองเท่านั้นที่จะรู้ดีที่สุด

■ บนความสำเร็จที่ผ่านมา ปัญหาอุปสรรคที่พบเจอมีอะไรบ้าง

“การทำงานต้องเจอกับอุปสรรค แต่อุปสรรคเหล่านั้นกลับทำให้เป็นโอกาสในการทำงานมากกว่า” เป็นคำบอกเล่าของคุณเกต และเพิ่มเติมว่าอุปสรรคส่วนใหญ่ที่เจอในการทำงาน ก็ได้แก่

- คนทำงานไม่เพียงพอกับปริมาณงาน
- การเดินทางเพื่อเข้าถึงคนพิการมีความยากลำบาก ต้องใช้เวลาและงบประมาณสูง
- ครอบครัว บางครอบครัว ยังไม่เข้าใจ จึงยังไม่ให้ความร่วมมือ ที่จะให้ลูกพิการออกมาใช้ชีวิตในสังคม

- สังคมส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ เข้าใจและตระหนักในทางที่เป็นบวกต่อคนพิการ

ซึ่งอุปสรรคต่างๆ เหล่านี้ไม่ใช่เป็นปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ เราสามารถสร้างกลยุทธ์เพื่อพลิกอุปสรรคให้เป็นโอกาส เช่น ในระหว่างที่พวกเขาออกทำงานในพื้นที่เพื่อค้นหาและให้คำแนะนำ ความรู้ กับเพื่อนคนพิการ เราก็จะสร้างความรับรู้ ความเข้าใจให้กับชุมชน และองค์กรในท้องถิ่นไปด้วย ไม่ว่าจะเป็น อบต. อบจ. สถานีอนามัย วัด หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ก็ทำให้เรามีแนวร่วมในการทำงานเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งต่างก็สนับสนุนการรวมกลุ่มช่วยเหลือกันเองของคนพิการที่เคยผ่านโครงการ (Independent Living) เพื่อช่วยให้คนพิการรายใหม่ๆ ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นภายในชุมชนนั้นๆ ด้วย

คุณเกต ได้กล่าวทิ้งท้ายว่า ภาพที่คาดหวังในการทำงาน คือ อยากให้คนพิการมีความเชื่อมั่น มีความสุขในการดำรงชีวิต สามารถเข้าถึงแหล่งทรัพยากรและบริการต่างๆ ของสังคมได้ ที่สำคัญที่สุดสังคมต้องให้การยอมรับในคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนพิการ และต้องมองว่าคนพิการทำอะไรได้...มากกว่าที่ใครคิด

ซึ่งนี่ก็เป็นแนวความคิดหนึ่งของคนทำงานด้านคนพิการ ที่ต้องการความร่วมมือร่วมใจจากทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกันนำเสนอปรัชญาและการจัดบริการสนับสนุน “การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ” ให้เป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งสำหรับงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในประเทศไทย โดยเฉพาะคนพิการระดับรุนแรง ซึ่งจะผสมผสานต่อเชื่อมเข้ากับบริการอื่นๆ ที่มีอยู่ โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า

การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ต้องใช้กระบวนการแบบบูรณาการ ซึ่งต้องมีการวางแผนและดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นระบบ แต่ละพื้นที่สามารถขยายพื้นที่การทำงานได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีวิธีการที่เหมือนกัน แต่ละศูนย์แต่ละเขตสามารถปรับรายละเอียดการขยายพื้นที่ให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นของตน แต่ขอให้คงไว้ซึ่งอย่างมั่นคงในแนวคิดและองค์ประกอบหลัก ของการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ ♥

“...น้อย ย ก็ หนึ่ง” ๓

* เวทีเรียนรู้อาหารเพื่อสุขภาพ

บรรยากาศ เวทีเรียนรู้อาหารเพื่อสุขภาพคนหูหนวกภาคเหนือ เมื่อวันที่ ๒๒-๒๓ มกราคม ๒๕๕๐ ณ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเสริมมุมมองของการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การฝึกทักษะ การประเมินสังเคราะห์ปัญหา ความต้องการ และการจัดทำแผนของคนหูหนวก ผ่านกระบวนการเรียนรู้ และการจัดการความรู้เรื่องอาหารเพื่อสุขภาพ ♥

* เวทีเตรียมความพร้อมปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อการพัฒนาคุณภาพคนตาบอดในท้องถิ่น

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคม (สสพ.) ร่วมกับ สถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา จัดเวทีเตรียมความพร้อมปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อการพัฒนาคุณภาพคนตาบอดในท้องถิ่น เมื่อวันที่ ๒๔-๒๖ มกราคม ๒๕๕๐ ณ ลองสเตยริสอร์ท จ.ปทุมธานี เพื่อพัฒนาแกนนำคนตาบอดในภูมิภาคต่างๆ ให้สามารถดำเนินการจัดการพัฒนาคนตาบอดในท้องถิ่นได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดภาคีเครือข่ายคนตาบอดที่เข้มแข็งในพื้นที่ต่อไป ♥

❖ การประชุมเพื่อหารือการจัดปรับสภาพแวดล้อมเมืองพัทยา

ในปีพ.ศ.๒๕๕๐ นี้ แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย ได้จัดทำโครงการรณรงค์การจัดปรับสภาพแวดล้อมเพื่อปวงชน เพื่อจัดการความรู้และจัดปรับสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยสนับสนุนภาคีเครือข่ายให้เกิดการปฏิบัติการสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม ให้เอื้อกับการดำเนินชีวิตทางสังคมของคนพิการ ให้เกิดสังคมสมานฉันท์ สามารถอยู่ร่วมกัน และแบ่งปันเอื้อเฟื้อกันและกันในสังคม

● การจัดปรับสภาพแวดล้อมเมืองพัทยา

ทางแผนงานฯ จึงได้ร่วมกับ ร่วมกับเทศบาลเมืองพัทยา โรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่ พัทยา จังหวัดชลบุรี และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จัดประชุมหาแนวทางการจัดปรับสภาพแวดล้อมเมืองพัทยา เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภูมิทัศน์ของพื้นที่สาธารณะ สถานที่ท่องเที่ยวให้เอื้อต่อการใช้ประโยชน์ การสัญจร การนันทนาการสำหรับคนทุกคนทั้งเด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ และสตรีมีครรภ์ เพื่อเป็นต้นแบบเมืองท่องเที่ยวที่ให้กับหน่วยงานต่างๆ ได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเป็นแนวทางในการจัดปรับสภาพแวดล้อมทางสังคมสืบไป ซึ่งจะจัดประชุมร่วมกันในวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๐ เวลา ๑๐.๐๐ น.-๑๖.๐๐ น. ณ เทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

● การจัดปรับสภาพแวดล้อมจังหวัดพิษณุโลก

การปรึกษาหารือการจัดปรับสภาพแวดล้อมทางสังคม ร่วมกับชมรมคนพิการจังหวัดพิษณุโลก เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานการจัดปรับสภาพแวดล้อมทางสังคมในจังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ณ ชมรมคนพิการจังหวัดพิษณุโลก

การจัดปรับสภาพแวดล้อมเมืองพัทยา เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภูมิทัศน์ของพื้นที่สาธารณะ สถานที่ท่องเที่ยวให้เอื้อต่อการใช้ประโยชน์ การสัญจร การนันทนาการสำหรับคนทุกคนทั้งเด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ และสตรีมีครรภ์ เพื่อเป็นต้นแบบเมืองท่องเที่ยวที่ให้กับหน่วยงานต่างๆ ได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเป็นแนวทางในการจัดปรับสภาพแวดล้อมทางสังคมสืบไป ซึ่งจะจัดประชุมร่วมกันในวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๐ เวลา ๑๐.๐๐ น.-๑๖.๐๐ น. ณ เทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ❤️

“...น้อย ก็ ห นึ่ง”

* รายการกบนอกกะลา

รายการ กบนอกกะลา ของสถานีโทรทัศน์ช่อง ๙ ได้สัมภาษณ์ พ.ญ.วัชรา ริวไพบูลย์ เกี่ยวกับสถานการณ์คนพิการไทยในปัจจุบัน และความรู้เกี่ยวกับคนหูหนวก เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ณ แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย โดยได้ออกอากาศเมื่อศุกร์ที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๐ เวลา ๒๐.๓๐ น. ทั้งนี้ทางรายการยังได้ไปถ่ายทำเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ของภาคีเครือข่ายคนหูหนวกในจังหวัดนครพนม นำทีมโดยคุณนิลวรรณ ปิติพัฒน์ และสมาชิกคนหูหนวกคนอื่นๆ ร่วมในรายการด้วย ♥

* เวทีการมีส่วนร่วมของคนพิการ ในการร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อสร้าง “รัฐธรรมนูญใหม่...ชีวิตใหม่ของคนพิการ”

สืบเนื่องจาก ที่ผ่านมาในช่วงเดือนมีนาคม ๒๕๕๐ นี้ ได้มีการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญใหม่ เพื่อให้ได้รัฐธรรมนูญที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนพิการ การได้รับสิทธิและศักดิ์ศรีเทียบเท่ากับคนทั่วไป ทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย (สสพ.) สมาคมพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย และมูลนิธิพัฒนาคนพิการไทย ได้ร่วมกันจัดโครงการเวทีการมีส่วนร่วมของคนพิการในการร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อสร้าง “รัฐธรรมนูญใหม่...ชีวิตใหม่ของคนพิการ” เพื่อทำความเข้าใจและร่วมหาแนวทางการประสานงานของภาคีเครือข่ายคนพิการ เพื่อให้เกิดการรับรู้และมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการสื่อสารสู่สังคมวงกว้าง ในวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๐ เวลา ๑๐.๐๐ -๑๖.๐๐ น. ห้องปิ่นเกล้า ๒ ชั้น ๙ โรงแรมรอยัลซิติ้ กรุงเทพฯ โดยทาง สสพ.ได้ให้การสนับสนุนกับภาคีเครือข่ายคนพิการทั่วประเทศรวมทั้งสิ้น ๑๔ แห่ง ♥

* เวทีแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางมาตรการเพื่อนำเสนอในร่าง พ.ร.บ.ส่งเสริมครอบครัว และสมาชิกครอบครัวสู่สังคมร่มเย็นเป็นสุข ปี ๒๕๕๐

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย ได้ร่วมกับเครือข่ายครอบครัวจัดเวทีแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางมาตรการเพื่อนำเสนอในร่าง พ.ร.บ.ส่งเสริมครอบครัว และสมาชิกครอบครัวสู่สังคมร่มเย็นเป็นสุข ปี ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๐ ณ โรงแรมรอยัลซิติ้ เพื่อระดมความคิดเห็นในการจัดทำร่าง พ.ร.บ.ส่งเสริมครอบครัว และเตรียมความพร้อมการจัดงานสมาชิกครอบครัวสู่สังคมร่มเย็นเป็นสุข ปี ๒๕๕๐ ร่วมกับภาคีเครือข่ายครอบครัวที่จะจัดขึ้นในวันที่ ๕-๖ เมษายน ๒๕๕๐ ณ สโมสรทหารกองทัพบก ♥

๑๐ “...น้อย ก็ นิ่ง”

พอเพียง ไม่เพียงพอ

๑. ใจกลางเมืองปายคัทเอาท่อนใหญ่ อัดไฟ
รณรงค์แคมเปญโฆษณา ให้เรารู้จักใช้ชีวิตอย่าง “พอเพียง”

ในโทรทัศน์ ดาราจักรร้อง ออกมากล่าวคำ
เตือนสติคืนรายการว่าให้รู้จัก “พอเพียง”

นักวิชาการ นักเศรษฐศาสตร์นักการเมือง นักการ
ปกครองต่างก็พูดถึงคำว่า “พอเพียง” กันจนคุ้นหู

เด็ก ๆ เขียนเรียงความเรื่องความ “พอเพียง”

ฯลฯ

ความพอเพียง เป็นเรื่องดี เป็นเรื่องเชิงคุณธรรม
และเป็นปรัชญาที่สามารถนำมาใช้กับชีวิตได้ในทุกเรื่อง

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเศรษฐกิจ เป็นการ
พยายามหาที่ทางให้กับคนเล็ก ๆ เช่น เกษตรกรรายย่อย
ให้มั่งคั่งอยู่ที่ยืน ท่ามกลางกระแสเคลื่อนทุนนิยม บริโภคนิยม
ที่เชี่ยวกรากในสังคมไทย แถมด้วยหันไปทางไหนก็มีแต่
เรื่องราว การคอร์รัปชันของผู้หลักผู้ใหญ่ในสังคม

แต่ในสยามประเทศ ที่เป็นเสมือนโรงลิเกโรง
ใหญ่ของเราในวันนี้ กลับตีขลุม มั่วซั่ว อะไรๆ ก็ล้นนำ
มาอธิบายด้วยคำว่า พอเพียงๆ

ผู้ปกครอง นักการเมือง และนักวิชาการ จะรู้
บ้างไหมว่ามวลประชาหน้าหมอง กำลังตายและมึน
ราวกับว่าถูกยาสลบที่ชื่อ “พอเพียง” มาโปะจมูกไว้ เพราะ
พวกท่านกำลังใช้ มันอย่างฟุ่มเฟือยเกินไป

๒. แล้วความพอเพียงสำหรับคนพิการเล่าเรา
จะนำมาใช้อย่างไร?

เราจะนำความพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในวิถี
ชีวิตของคนพิการได้อย่างไร บทความนี้ควรจะทันสมัย
ด้วยการไล่ล่าเอาความพอเพียงมาแปะไว้ด้วยหรือไม่ เป็น
เรื่องที่ข้าพเจ้าคิดจนหัวแทบแตก เครียดจนสมองป่วน ก่อน
ที่จะลงมือพรมนิ้วลงบนแป้นคีย์บอร์ดและบอกตัวเองว่า

“เครียดแต่พอเพียง คิดแต่พอเพียง และใช้

เวลาในการเขียนแต่พอเพียงเถอะ ไม่งั้นจะโดนทาง
ต้นฉบับและถูกค้อนแบบพอเพียงได้นะเออ...”

แต่อย่างว่า...พลเมืองที่ตายาย ถูกโปะด้วยยา
สลบมานานเช่นข้าพเจ้า จะคิดอะไรได้ด้วยตัวเองคงยาก
การอธิบายเรื่องนี้ มันเป็นเรื่องที่เกินกว่าก่อนสมอง
ที่มีขนาดเล็กและรอยหยักน้อยของข้าพเจ้า จะระลึกได้
ด้วยตัวเอง

เป็นเรื่องน่ายินดีของข้าพเจ้า ที่ว่าแม่ฤทธิยาที่ชื่อ
“พอเพียง” จะรุนแรง แต่ทว่าได้มีนักวิชาการ (แหกคอก)
บางท่านพยายาม “ให้น้ำ” มาละลายฤทธิ์ของความพอ
เพียงที่กำลังฟูฟ่า ให้เจือจางลงไปบ้าง ดังที่ข้าพเจ้าจะ
ขอยกเอาความคิดของท่านเหล่านั้น มาขยายความต่อ ณ
ที่ตรงนี้ว่า

“คุณจะถูกพูดถึงเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยไม่
พูดถึงอำนาจไม่ได้ อำนาจในที่นี้ไม่ได้หมายถึง อำนาจ
ทางการเมือง แต่เป็นอำนาจทุกชนิดที่มนุษย์จะต้องมี เพื่อ
ใช้ในการต่อรองได้บ้าง....

.....คำว่าอำนาจที่ผมพูดถึงก็คือ มันไม่ใช่
ประกอบด้วยศีลธรรมเพียงอย่างเดียว แต่ยังคง
ประกอบด้วยเงื่อนไขอื่น ๆ อีกหลายอย่าง....

...คุณหลีกเลี่ยงที่จะพูดถึงเรื่องการกระจุกตัว
ของทรัพยากร คุณจะบอกให้เศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างไร....

(..หากคนพิการยังต้องอยู่อย่างพลเมืองชั้นสาม...ถูก
กีดกันจำกัดสิทธิ และเลือกปฏิบัติ อีกทั้งสภาพแวดล้อม
ทางสังคมก็ไม่เปิดให้เขาออกมาใช้ชีวิตได้..)

...คุณต้องทำอย่างไรให้คนแต่ละกลุ่มมีอำนาจ
ใกล้เคียงกันบ้าง...."

นิธิ เอียวศรีวงศ์

หน้า ๕๗ นิตยสาร ค คน ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

ถ้อยคำของ อ.นิธิทำให้ข้าพเจ้าทวนคิดถึง “ความ
พอเพียง” กับความพิการ

ใช่! เราคงมักง่ายเกินไปกระมัง หากจะเรียก
ร้องชีวิตที่ถูกทำให้อยู่ต่ำกว่ามาตรฐานความพอเพียงของ
คนพิการและครอบครัวในเมืองไทย ปลดปล่อย และยอมรับ
ความยุติธรรมที่เกิดขึ้นกับชีวิตพวกเขาด้วยคำว่า
“พอเพียง”

เพราะแม้จะมีกฎหมาย ที่พยายามให้สิทธิและ
โอกาสกับคนพิการ มาเกือบสองทศวรรษแล้วก็ตาม แต่
ในทางปฏิบัติกลับพบว่า คนพิการยังเป็นกลุ่มคนที่เข้าถึง
ทรัพยากรของประเทศได้อย่างไม่เท่าเทียม และแม้แต่
ศักดิ์ศรีของความเป็นคน ก็ยังดูเหลื่อมล้ำกับคนทั่วไปใน
สังคม

ที่กล่าวดังนั้น ท่านจะเห็นจริงได้จากรูปแบบ
การกระจายทรัพยากรไปถึงพวกเขา ซึ่งเป็นในลักษณะ
วิธีแห่งการสงเคราะห์ เจือจาน “คนพิการ” ถูกกำหนด
ให้เป็นเพียงผู้ที่ต้องรอรับ ตามที่ผู้ให้เห็นสมควรหรือ
พอใจว่าจะให้ และอย่างมากที่สุดก็เป็นเพียงการจัดสรร
จัดการ ทรัพยากรให้ตามสิทธิที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่า
เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน บางครั้งแม้เพียงแค่นี้ กว่าจะได้มาก็
ต้องมีเสียงเรียกร้องของคนพิการดังขึ้นมาก่อน

มิได้กระจายไปด้วยความตระหนักในพลังและ
คุณค่าของชีวิตคนพิการอย่างแท้จริง

นี่คือสิทธิที่คนพิการได้รับ

ที่สำคัญและน่าตระหนกไปกว่านี้คือแม้จะมีสิทธิ
โอกาส ที่ควรจะได้รับแล้ว พวกเขายังมีโอกาสถูกล่วง

**ใช่! เราคงมักง่ายเกินไปกระมัง หาก
จะเรียกร้องชีวิตที่ถูกทำให้อยู่ต่ำกว่ามาตรฐาน
ความพอเพียงของคนพิการและครอบครัวใน
เมืองไทย ปลดปล่อย และยอมรับความยุติธรรม
ที่เกิดขึ้นกับชีวิตพวกเขาด้วยคำว่า “พอเพียง”**

ละเมิดและกีดกันโอกาสในการเข้าใช้สิทธิเหล่านั้นอยู่ทุก
เมื่อเช้าวาน ซึ่งการล่วงละเมิดดังกล่าวได้ถูกทำให้เป็น
เรื่องธรรมดา และชินชามากมายในบ้านเมืองนี้
จึงน้อยครั้งนัก ที่คนพิการและครอบครัวจะ
ทำการทักท้วงทวงสิทธิได้โดยลำพัง เพราะผู้ประกอบการ
และสถาบันต่างๆ เหล่านั้นก็จะไม่ยอมปฏิบัติเช่น
ใครจะทำไม่

ชีวิตของคนพิการยังไร้ “อำนาจ” ในการต่อรอง
จะมีสถาบันใด องค์กรใด ที่จะเข้ามาทำหน้าที่ในการ
พิทักษ์สิทธิให้พวกเขาอย่างจริงจังและต่อเนื่องบ้าง ที่
ผ่านมา...คำตอบอยู่ในสายลม มาถึงวันนี้ ยังจะถูกบดบัง
ซ้ำเติมด้วยหมอกควันแห่ง “ความพอเพียง” อีกต่างหาก
ดังนั้น หากจะนำนิยามของความ “พอเพียง”
มาประยุกต์กับวิถีชีวิตคนพิการและครอบครัวใน
บ้านเมืองของเรานั้น ข้าพเจ้าขอสรุปสั้นๆ แบบพอเพียงๆ
ว่า

**นิยามความพอเพียงที่กล่าวถึง ก็มีค่าเท่ากับว่า
คุณกำลังบอกให้คนพิการจง “เจียมเนื้อเจียมตัว”**

**ที่สำคัญคือ ความเข้าใจของสังคม ยัง “ไม่พอ
เพียง” ที่จะอธิบายเงื่อนไขและปัญหานั้นตามมี ที่
เกิดขึ้นกับคนพิการเลย... ♡**

Girl, interrupted...คนไข้ในฝันของสถาบันบำบัด

GIRL, INTERRUPTED

๑.

“คุณเคยมีระหว่างความฝันกับชีวิตจริงไหม?”
“เคยซึ่มเศร้าหรือเปล่า?”
“หรือรู้สึกว่ารถไฟที่เรานั่งเคลื่อนย้ายไป ทั้ง
ที่มันยังจอดนิ่ง?”

“หรือเพราะมันเป็นยุค’๖๐?”
นี่คือคำถามที่ซูซานนา เคย์เซน (แสดงโดย
วินนา ไรเดอร์) ตัวเอกของหนังเรื่อง Girl, interrupted
ถามผู้ชมอย่างเรา

จะมากน้อยบ่อยถี่อย่างไรก็ไม่รู้ แต่เชื่อว่า
เราหลายคนคงเคยรู้สึกคล้ายๆ กับเธอ

ต่างกันที่ว่าคำถามเหล่านั้น หากมากระทบกับ
เรา - - ซึ่งอยู่ในภาวะจิตที่แข็งแรง หรือสารเคมีใน
สมองอยู่ในระดับปกติ เราสามารถจัดการกับคำถาม
ประเภทนี้ได้ไม่ยากนักหรือถ้าจัดการไม่ได้ เราก็อาจ
ปล่อยให้มันเป็นเพียงเป็นโจทย์ที่ตอบยากของชีวิตที่ไม่
จำเป็นต้องเค้นคิดหาคำตอบ

บ้างก็ปล่อยให้มันค้างไว้ในชีวิตอยู่อย่างนั้น ไม่
ให้มันออกมาเพ่นพ่านรบกวนหรือเอาเวลาไปหมกมุ่น
ครุ่นคิดอยู่กับมัน

แต่ซูซานนาทำอย่างนั้นไม่ได้ เธอจัดการกับ
ความสับสนว้าวุ่น และคำถามที่ชวนฉงนฉงายทั้ง
หลายแหล่งของชีวิตเหล่านี้ไม่ได้ ใจเธอว้าวุ่น วทวน
หมกมุ่นและสับสนอยู่กับมัน จนเกิดความสับสนในบุคลิ
ภาพและมีความสับสนทางอารมณ์จนกระทั่งเคย
แม้แต่พยายามจะฆ่าตัวตาย

และในปีนั้น ปี ๑๙๖๐ ปีที่ซูซานนา เด็กสาว
ที่เพิ่งก้าวพ้นรั้วมหาวิทยาลัยอย่างเธอถูกส่งไปอยู่ใน
สถานบำบัดทางจิต ประสพการณ์ ๑ ปีของการนำ
ชีวิตไปอยู่ในสถานที่แห่งนั้นถูกเธอบันทึกไว้และ
ถ่ายทอดออกมาเป็นบทประพันธ์ซึ่งต่อมาถูกนำมา
ดัดแปลงเป็นบทภาพยนตร์เรื่องนี้

หากหนังเรื่อง One Flew Over The
Cuckoo’s Nest เป็นหนังที่ถูกกล่าวหาว่ามุ่งโจมตี
สถาบันต่างๆ ในสังคม โดยเฉพาะสถานบำบัดทาง
จิตอย่างไม่เป็นธรรมแล้ว ฉันคิดว่า หนังเรื่องนี้ก็
คงจะเป็นหนังแก้ต่างข้อกล่าวหาเหล่านั้นได้ในระดับหนึ่ง
เพราะ Girl, interrupted พยายามฉายให้เห็นแง
มุมด้านบวกของกระบวนการบำบัดในสถานบำบัด

“...น้อย ก็ ห นึ่ง” ๑๓

จิตอย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหนังสือเรื่องนี้เราจะเห็นเจ้าหน้าที่ในสถานบำบัด ไม่ว่าจะเป็น หมอ พยาบาล ปฏิบัติต่อผู้ป่วยอย่างละเอียดอ่อน เห็นความอดทนอดกลั้น ความปรารถนาดีอย่างจริงใจต่อผู้ป่วย จนอาจกล่าวได้ว่า ช่วงชีวิตที่เคยถูกทำให้ชะงักงัน สับสน วุ่นวายของชุมชนนา ถูกฟื้นฟูและกู้คืนให้กลับมาสู่ความเป็นปกติได้ก็เพราะ “สถาบัน” เป็นตัวช่วยที่สำคัญที่สุด

ในขณะที่เดียวกัน หนังสือคงไม่ได้มุ่งจะเชิดชูสถาบันออกหน้าออกตาจนน่าเกลียด หากแต่ยังให้น่าหนักกับตัวผู้ได้รับการบำบัดอย่างชุมชนนาด้วย ว่าการที่เธอจะกลับมาปกติหรือไม่ปกตินั้นมันก็ขึ้นอยู่กับตัวเธอด้วย ช่วงแรกที่ชุมชนนาเกร ไม่ยอมทำงานกฎของสถาบัน หากไปทำตามลิซ่า (แสดงโดย แองเจลินา โจลีย์) ผู้ป่วยจอมแกล้งเกเร เกเร ทำให้ช่วงเวลาของการบำบัดของเธอยิ่งเจ๊งไปกว่าเดิม แต่สุดท้ายเมื่อเธอหันกลับมาเป็นคนไข้ผู้น่ารัก กินยาตามหมอสั่ง และไม่พยายามทำตัววุ่นวายไปตามคำยุยงของลิซ่า ทำายที่สุดเธอก็ประสบความสำเร็จในการบำบัด และได้กลับคืนไปสู่โลกปกติ ส่วนลิซ่า เพื่อนสนิทของเธอนั้นเลือกที่จะเป็นคนไข้ที่ดื้อดิ่ง ไม่ยอมทำตามกฎ ระเบียบ และข้อควรปฏิบัติตามที่สถาบันแนะนำ หนังสือจึงทำให้เธอป่วยไข้เกินเยียวยา หน้าซ้ำบำบัดไม่หายและชีวิตก็ถูกกักอยู่ในสถานบำบัดเช่นเดิม

๒.

สำหรับสังคมตะวันตกที่ชุมชนนาอยู่อาจเป็นเรื่องธรรมดาที่ใคร ๆ ก็อาจเคยผ่านการใช้บริการของสถาบันบำบัดทางจิตได้เมื่อกลับคืนสู่สังคมก็ไม่ถูกตั้งแ้งเป็นเรื่องธรรมดาที่ใคร ๆ ต่างก็มีจิตแพทย์ประจำตัว ไม่ได้ผีดผกหรือเป็นที่ล้อเลียน แต่สำหรับสังคมไทยไม่ได้มีทัศนคติที่ดีต่อคนที่เคยผ่านสถาบันบำบัดทางจิตนัก ค่อนข้างไปในทางลบด้วยซ้ำ แม้บางคนจะเยียวยาจนสามารถหายเป็นปกติแล้วก็ตาม ทั้งที่

อาการเจ็บป่วยทางจิตบางระดับก็เหมือนอาการป่วยไข้ธรรมดาๆ ที่เยียวยาแล้วก็สามารถคืนสู่ความปกติได้ดังโรคอื่นๆ

สถาบันบำบัดทางจิตในสังคมไทยอาจถือเป็นเรื่องใหม่ เพราะเริ่มมีการก่อตั้งในสมัยรัชกาลที่ ๕ นี้เอง แต่ไม่ได้หมายความว่า ก่อนหน้านั้น “อาการสับสนทางจิต” หรือ “เกิดภาวะบกพร่องทางจิต” ในสังคมไทยจะไม่ถูกเยียวยา

อย่างที่กล่าวไปแล้วว่าอาการเจ็บป่วยทางจิตนั้นมีหลายระดับ สำหรับสังคมไทยนั้นหากมีอาการเจ็บป่วยทางจิตที่ไม่ถึงขั้น “บ้า เสียสติ” (ตามอาการที่คนไทยใช้เรียก) บำบัดโดยใช้ความสัมพันธ์กับคนอื่น ไม่หมกมุ่นอยู่คนเดียว ไปตั้งวงนินทา ไปปรับทุกข์กับคนอื่น ๆ เพื่อที่จะรู้สึกได้ว่าคนอื่นก็มีอะไร “แยๆ” ไม่ต่างจากตนเอง หรือไม่ก็ไปเสซา ไปวัด ไปคุยกับหลวงพ่อก ปล่อยนก ปล่อยปลา ไปเที่ยวกับเพื่อน ปล่อยให้เหตุการณ์ต่างๆ มาแทรกช่วงเวลาแห่งความสับสนนั้น

สำหรับบางคนมีอาการชักเลยเถิดมากกว่าระดับนี้ คนในชุมชนอาจคิดว่า “ถูกของ”, “ทำผิดผี ผิดจารีตของท้องถิ่น” ฯ อาจมีทางแก้โดยพาไปให้หลวงพ่อรดน้ำมนต์ ไปอยู่ในวัด หรือแก้ตามวิถีปฏิบัติที่คนเฒ่าคนแก่ในชุมชนแนะนำ หากหายเป็นปกติ แล้วก็ไม่ถือสาหาความเอามาติดใจ หรือถูกประทุษตราใดๆ ว่า เคยเป็นโรคจิตมาก่อน

...สำหรับสังคมไทยนั้นหากมีอาการเจ็บป่วยทางจิตที่ไม่ถึงขั้น “บ้า เสียสติ” ...บำบัดโดยใช้ความสัมพันธ์กับคนอื่น ไม่หมกมุ่นอยู่คนเดียว ไปตั้งวงนันทา ไปปรับทุกข์กับคนอื่น ๆ เพื่อที่จะรู้สึกได้ว่าคนอื่นก็มีอะไร “แยๆ” ไม่ต่างจากตนเอง หรือไม่ก็ไปเฮฮา ไปวัด ไปคุยกับหลวงปู่ ปล่อยนค ปล่อยปลา ไปเที่ยวกับเพื่อน ปล่อยให้เหตุการณ์ต่างๆ มาแทรกช่วงเวลาแห่งความสับสนนั้น

กล่าวอย่างนี้ไม่ได้หมายความว่า สังคมเราควรจะต้องด้านกระบวนการบำบัดของสถาบันบำบัดทางจิต สถาบันบำบัดทางจิตไม่จำเป็นต้องมี เราควรกลับมาให้ วัด ชุมชน บำบัดอาการป่วยไข้ทางจิตกันอย่างเดิม ไม่ได้หมายความว่าอย่างนั้น

แต่ที่ฉันอยากจะบอกก็คือ อาการทางจิตนั้นเหมือน “โรค” หรือ “อาการป่วยไข้” ชนิดอื่นๆ ที่มีตั้งแต่ระดับสูง ระดับต่ำ เมื่อป่วยไข้ทางกายเรามีวิธีการในการดูแลสมดุลในร่างกายของเรา เมื่อป่วยไข้ทางจิต เราก็ควรบำบัดจิตใจของเราเช่นกัน

ป่วยทางกาย เป็นหวัด เราต้องดูแลร่างกายพักผ่อนให้เพียงพอ ไม่ใช่อะไรก็ตีะบี้ตะบันแต่หาหมอๆ กินยาๆ

ป่วยทางจิตก็เช่นกัน ทางออกไม่ได้มีทางเดียวที่จิตแพทย์หรือสถาบัน เราสามารถบำบัดอาการหมกมุ่น เศร้าซึมเบื้องต้นของเรา ไม่ให้มันเลยเถิดไปจนเกินเยียวยา ด้วยการไปสัมพันธ์กับคนอื่นดังที่ได้กล่าวไปแล้ว

แต่สำหรับคนที่มีอาการหนักหนา ไม่สามารถสื่อสารหรือควบคุมภาวะจิตใจและอารมณ์ของตนได้มีสารเคมีในสมองที่ผิดปกติจริงๆ นั้น ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพึ่งพากระบวนการทางแพทย์ และสถาบันมาช่วยบำบัดเยียวยา

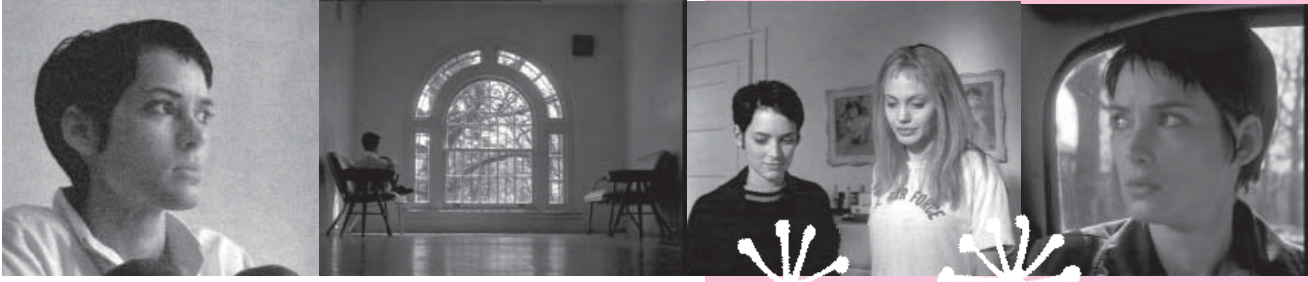

๓.

ที่จริงแล้ว รายละเอียดของหนังสือบอกเราอยู่หลายหน จากคำถามของซูซานนา จากภาพข่าวในทีวีที่ซูซานนาและเพื่อนๆ ได้ดู ทำให้เห็นว่า อาการป่วยไข้ทางจิตของซูซานนาใน Girl, interrupted เป็นผลมาจากยุคที่เธอเป็นวัยรุ่นและมีชีวิตอยู่นั้น มันคือยุค ๑๙๖๐ ซูซานนาและเพื่อนๆ กำลังอยู่ใน “วัยรุ่น” นอกจากจะเป็นช่วงวัยที่ต้องเผชิญกับความสับสนในการเปลี่ยนผ่านของช่วงวัยที่กำลังก้าวกระหว่างการเป็นเด็กและการเป็นผู้ใหญ่แล้ว ยังต้องเผชิญกับคำถามอีกล้านแปดในเรื่องการเมืองเศรษฐกิจ สังคม ที่พวกผู้ใหญ่ตัดสินใจทำอยู่

ยุค ๖๐ ยังเป็นยุคที่วัยรุ่นหนุ่มสาวอเมริกาจำนวนมากต้องอยู่ในภาวะของสงครามกับเวียดนาม เป็นยุคที่เริ่มมีการปฏิบัติของคนหนุ่มสาว อเมริกา กำลังถูกขับกล่อมด้วยดนตรีป๊อปรีคและเคลื่อนไหวมาเป็นขบวนการฮิปปี้ การปฏิบัติของวัฒนธรรมคนหนุ่มสาวนี้เป็นการขบถต่อกรอบระเบียบแบบแผนวิถีชีวิตดั้งเดิม ไม่ว่าจะเป็น การแต่งตัว มารยาท ประเพณี เพศสัมพันธ์ ค่านิยมในเรื่องครอบครัว การศึกษา และการงาน

กล่าวได้ว่า ทั้งความสับสนจากช่วงวัย ความผันผวนของโลกรอบตัววัยรุ่นยุคที่ซูซานนาอยู่นั้น มันชวนให้คนอ่อนไหวอย่างเธอคลุ้มคลั่งจนยากที่เธอจะตั้งรับได้ทันและเกิดอาการสับสนทางจิตจนเธอต้องถูกส่งไปบำบัดเยียวยา

๕.

ดูหนังเรื่องนี้จบฉันแอบคิดเล่นๆ ว่าถ้า ชูชานน่าเป็นเด็กสาวที่อยู่เมืองไทย อยู่ในสังคมตะวันออก อากาศป่วยไข้ระดับที่เธอเป็น ซึ่งยังไม่ถึงขั้นมีอาการป่วยไข้ทางจิตที่ถูกยืนยันทางการแพทย์ว่า ระดับสารเคมีในสมองผิดปกติ หรือรุนแรงจนต้องอยู่ในสถานบำบัดไปชั่วชีวิต เธอเพียงแต่ว่ารุ่น สับสน และ เกิดอาการจิ้งจก จัดการกับภาวะที่เกิดขึ้นในใจในสมองไม่ได้ อาการระดับนี้หากอยู่ในเมืองไทยเธออาจไม่จำเป็นต้องพึ่งหมอและสถานบำบัดทางจิตใดๆ ไม่จำเป็นต้องเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ที่นั่นถึง ๑ ปี เพื่อที่จะออกมาและอาจถูกประทับตราจากสังคมว่าเคยผ่านสถานบำบัดทางจิตมาก่อน

เปลวๆ ชูชานน่าอาจแค่อยู่ในอาการที่เชื่อว่า “ถูกขัง” ไปเป่าหัว รดน้ำมนต์ จากหลวงพ่อ เมื่อ “ของ” ออกแล้วก็แล้วกันไป สามารถกลับมาอยู่ร่วมกันชุมชนสังคมได้ตามปกติสุข ไม่ต้องมาวิตกกังวลเรื่องที่จะถูกสังคมตั้งแง่มองด้วยสายตาที่หวาดระแวงเหมือนคนที่ผ่านการบำบัดจากสถาบัน

นี่ฉันพูดถึง “ชูชานน่า” ที่บังเอิญได้อาศัยอยู่ในสังคมที่ความเป็น “ชุมชน” และ “จารีต” บางอย่างยังคงเหลืออยู่ให้จิตใจได้เกาะกุม

แต่สำหรับชูชานน่าที่โชคร้าย

เกิดมาเป็น “วัยรุ่น” ในยุคที่บ้านเมืองสับสนอลหม่าน เดี่ยวปฏิวัติ เดี่ยวยึดอำนาจ เดี่ยวเลือกตั้ง เดี่ยวฉีกรัฐธรรมนูญ บางชูชานน่าก็มีโอกาสสอบเอนต์ไอเน็ต ก็ต้องสับสนววนกับการตัดสินใจการตรวจข้อสอบ และการคร่ำเคร่งเจียนตายกับผลสอบเข้ามหาวิทยาลัย บางชูชานน่าที่ไม่มีโอกาสสอบอย่างนั้นก็ต้องเรียนสายอาชีพ เรียนพาณิชย์ เรียนเทคนิค อาชีวะ ก็มีโอกาสของชีวิตน้อยลงไปอีก บ้างก็ถูกสาปให้ไปเป็นสายพาน

๑๖ “...นี่ อ ย ก็ ห นี้ ง”

การผลิตอยู่ในโรงงาน

ความเป็นชุมชน และสายสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ที่จะช่วยเยียวยาอาการป่วยไข้ทางจิตให้ทุเลาลงได้ก็ไม่หลงเหลือไม่ว่าจะเป็นในเมืองหรือในชนบท

ชูชานน่าเหล่านั้นต้องเผชิญกับความโดดเดี่ยวมากขึ้น ต้องยอมรับกับชะตากรรมที่ถูกจัดวาง ออกแบบไว้โดยคนมีอำนาจไม่กี่กลุ่ม

ความสับสนใจจิตใจของพวกเขาก็คงไม่ต่างจากชูชานน่าใน Girl, interrupted

ต่างกันที่ว่า ชูชานน่าในเมืองไทย อาจไม่เคยคิดตั้งคำถามต่อโลกและสังคมเลยเพราะเธอถูกล้างสมองมาตั้งแต่แรกเกิดโดยสถานบำบัดที่ซับซ้อนและแนบเนียนกว่าสถานบำบัดทางจิตจริงๆ นั่นคือสถานบำบัดครอบครัว สถาบันการศึกษา

สถาบันครอบครัวแสดงอำนาจควบคุมเธอโดยอาศัยสิ่งที่เรียกว่า “ความรัก” ส่วนสถาบันการศึกษาที่มุ่งปลูกฝังเธอมาแต่เล็กแต่น้อยกว่าว่าการเป็นเด็กดีมีหน้าที่แค่ ๑๐ อย่าง (และ ๑๐ อย่างนั้น คือ การเชื่อ และเดินตามกฎระเบียบล้วนๆ) ส่วนสถาบันอุดมศึกษาของเธอนั้นอาจใหญ่โตโอ้อ่าก็จริง แต่สิ่งที่เป็นสาระที่สำคัญที่สุดในสถานที่แห่งนั้นคือ “เครื่องซีร็อก”

หากวันใดที่เธอเกิดความโดดเดี่ยวเปลี่ยวเหงา ชูชานน่าในเมืองไทยก็มียาบำบัดความความสัมพันธ์โดยโทรศัพท์มือถือบ้าง อินเทอร์เน็ตบ้าง ทั้งยังถูกกระหน่ำขบกล่อมด้วยดนตรีและมิวสิกวิดีโอที่มีเนื้อหาพร่ำเพื่อพรรณนาอยู่แต่เรื่องรักๆ เลิกๆ ของสถาบันบำบัดทางดนตรีเพียงไม่กี่ค่าย

จะแปลกอะไร...หากในเมืองไทยของเราจะมี แต่ “คนไข้ที่แสนน่ารักของสถาบัน”

เป็นชูชานน่า ตาใส ปกครองง่าย เดินเดียวตายแฟนผ่านอยู่เต็มเมือง